Adroddiad Blynydddcx ol 2020-21 Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg CFfDLC

1 Diben

1.1 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi prif waith Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (CFfDLC) yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2020 – 31 Mawrth 2021. Diffinnir rôl ac aelodaeth y Pwyllgor yn y Cylch Gwaith (Atodiad 1). Prif rôl y Pwyllgor yw rhoi cyngor a sicrwydd annibynnol i Swyddog Cyfrifyddu CFfDLC. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor wedi monitro'r prosesau strategol ar gyfer risg, rheoli a llywodraethu, wedi'u hategu gan ganlyniadau archwiliadau mewnol ac allanol. Chwaraeodd y Pwyllgor rôl allweddol mewn diffinio agweddau ar y gwaith archwilio a monitro ymateb rheolwyr i'r materion a godwyd.

1.2 Mae'r adroddiad hwn yn disgrifio sut oedd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wedi cyflawni ei gyfrifoldebau yn ystod 2020-21 a chanlyniad gwaith i wella prosesau llywodraethu a rheoli'r sefydliad ymhellach. Bwriedir i'r adroddiad roi sicrwydd i lywio Datganiad Llywodraethu'r Swyddog Cyfrifyddu sydd i'w gynnwys yn Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon CFfDLC ar gyfer 2020-21.

2 Gwaith y Pwyllgor yn ystod 2020-21

<u>Aelodaeth</u>

2.1 Yn ystod 2020-21, ni fu unrhyw newid i aelodaeth y Pwyllgor. Gwasanaethais innau fel Cadeirydd y Pwyllgor, roedd David Powell a Theo Joloza yn Aelodau o'r Pwyllgor ac roedd Julie James yn Aelod Annibynnol. Mae Mr Powell a Mr Joloza yn Aelodau o CFfDLC ac rwyf innau'n Ddirprwy Gadeirydd CFfDLC. Mae penodiadau Mr Powell a minnau am gyfnod o 2 flynedd a 6 mis tan 31 Mawrth 2022. Mae penodiad Theodore Joloza am 3 blynedd tan 31 Awst 2021. Mae penodiad Julie James fel aelod Annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg am gyfnod o 3 blynedd tan 31 Awst 2022.

2.2 Mynychodd yr Archwilwyr Allanol (Archwilio Cymru) a'r Archwilwyr Mewnol (TIAA Ltd.) yr holl gyfarfodydd i roi cymorth a chyngor i'r Pwyllgor.

<u>Cyfarfodydd</u>

2.3 Trefnwyd tri chyfarfod yn ystod y flwyddyn – 27 Gorffennaf 2020, 25 Tachwedd 2020 a 24 Chwefror 2021. O ganlyniad i gyfyngiadau'r pandemig COVID19, cynhaliwyd y cyfarfodydd trwy Microsoft Teams. Roedd David Powell, Theo Joloza, Julie James a minnau wedi mynychu'r holl gyfarfodydd.

2.4 Mae cofnodion y Pwyllgor yn rhoi manylion y cyfrifoldebau a ddyrannwyd a'r dyddiadau cwblhau ar gyfer camau gweithredu cytunedig. Mae hyn yn ffordd fwy effeithlon o lawer o olrhain cynnydd camau gweithredu cytunedig i sicrhau eu bod yn cael eu cwblhau fel y cynlluniwyd neu eu dwyn ymlaen. Cyhoeddir cofnodion y Pwyllgor ar wefan CFfDLC.

3 Yr amgylchedd rheoli

Archwilio Mewnol

3.1 Penodwyd Archwilwyr Mewnol CFfDLC, sef TIAA Ltd., yn 2020 yn dilyn ymarfer tendro cystadleuol ar gyfer contract 5 mlynedd. Yn gyntaf, gwnaethant gyflwyno eu cynllun archwilio 5 mlynedd ar gyfer 2020/21 ymlaen yn y cyfarfod Pwyllgor a gynhaliwyd ar 27 Gorffennaf 2020. Mae cwmpas y gwaith archwilio ar gyfer y 5 mlynedd yn canolbwyntio ar Lywodraethu Corfforaethol a Rheoli Risg a Systemau Ariannol (gan gynnwys caffael), sydd i'w harchwilio'n flynyddol, a hefyd rhaglen archwilio dreigl sy'n ymdrin â'r agweddau eraill ar waith a rheolaethau CFfDLC, sef:

- Arolygon CFfDLC a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru (CFfG);
- Rheolaeth Strategol;
- Ymateb i'r Pandemig;
- Adnoddau Dynol;
- Cydymffurfio â Diogelu Data; a
- Rheolaethau Cyffredinol TGCh.

3.2 Mae gwaith archwilio mewnol yn cael ei wneud trwy drafod gydag aelodau staff priodol, darllen dogfennau a phrofi, fel y bo'r angen, i gadarnhau effeithiolrwydd y rheolaethau sydd ar waith. Cynhelir archwilio mewnol gydag ymwybyddiaeth briodol o risgiau twyll a llygredigaeth yn y prosesau sy'n cael eu harchwilio. Pan fydd y gwaith archwilio mewnol wedi'i gwblhau, trafodir y canfyddiadau ac unrhyw argymhellion mewn cyfarfod ymadael a drefnwyd o flaen llaw cyn i'r adroddiad archwilio mewnol gael ei lunio, ei gytuno â'r rheolwyr a'i gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

3.3 Yn ystod 2020-21, adolygodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yr adroddiadau canlynol a ddarparwyd gan Deloitte:

Adroddiad Archwilio Canol Blwyddyn 2020-21

Maes Archwilio	Dyddiad Cyhoeddi	Gwendid a Amlygwyd			Lefel Sicrwydd
		Blaenoriaeth frys	Blaenoriaeth bwysig	Blaenoriaeth arferol	
Rheolaethau Ariannol Allweddol	Medi 20	-	1	3	Rhesymol
Rheolaeth Adnoddau Dynol	Hydref 20	-	1	4	Rhesymol

Adroddiad Archwilio Diwedd Blwyddyn 2020-21

Maes Archwilio	Dyddiad Cyhoeddi	Gwendid a Amlygwyd			Lefel Sicrwydd
		Blaenoriaeth frys	Blaenoriaeth bwysig	Blaenoriaeth	
Ymateb i'r Pandemig	Chwefror 20	-	-	2	Sylweddol
Arolygon CFfDLC	Chwefror 20	-	-	3	Sylweddol

3.5 Rhoddodd yr adroddiad archwilio canol blwyddyn sgôr sicrwydd Rhesymol ar gyfer Rheolaethau Ariannol Allweddol a Rheolaeth Adnoddau Dynol. Mae CFfDLC yn cymryd camau i gynyddu'r sgôr sicrwydd archwilio ar gyfer ei Reolaethau Ariannol Allweddol a Rheolaeth Adnoddau Dynol o Resymol i Sylweddol trwy weithredu argymhellion yr archwiliad cyn gynted â phosibl. Mae'r canfyddiadau hyn yn rhoi sicrwydd bod trefniadau CFfDLC yn lleihau ei amlygiad i risg. Nododd y Pwyllgor drylwyrder y gwaith archwilio, ymarferoldeb yr argymhellion ac ymateb agored a chadarnhaol rheolwyr CFfDLC.

3.6 Rhoddodd yr archwiliad diwedd blwyddyn sgorau sicrwydd Sylweddol ar gyfer Ymateb i'r Pandemig ac Arolygon CFfDLC. Ymdriniodd yr archwiliad mewnol o Arolygon CFfDLC â'r prosesau a'r gweithdrefnau ar gyfer cynnal yr arolygon ac nid oedd yn ymdrin â'r canfyddiadau na'r argymhellion a wnaed gan yr arolygon.

3.7 Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn derbyn adroddiadau cynnydd ar weithredu'r argymhellion archwilio ym mhob cyfarfod. Yn ystod 2020-21, nodwyd bod mwyafrif yr argymhellion archwilio allanol a mewnol wedi cael eu gweithredu. Bydd y Pwyllgor yn parhau i fonitro cynnydd ar weithredu'r argymhellion sy'n weddill.

3.8 Mae ansawdd y gwaith archwilio a gwaith y Pwyllgor wedi cael ei werthuso yn ystod y flwyddyn trwy ystyried yr adroddiadau archwilio a'r argymhellion, a thrafodaethau mewn cyfarfodydd rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr Mewnol. Yn ogystal â hyn, cynhaliodd y Pwyllgor gyfarfod cyfrinachol blynyddol rhwng yr Aelodau a'r Archwilwyr Mewnol yn dilyn cyfarfod Pwyllgor 24 Chwefror 2021, a chwblhaodd ymarfer asesu effeithiolrwydd archwilio mewnol blynyddol a rhestr wirio gwerthuso arfer da Pwyllgor Archwilio a Risg. Ar sail y rhain, aseswyd bod y perfformiad Archwilio mewnol yn effeithiol.

<u>Archwilio Allanol</u>

3.9 Archwilydd Allanol CFfDLC yw Archwilydd Cyffredinol Cymru. Cafodd y casgliadau Archwilio ar gyfer blwyddyn ariannol 2019-20, a gynhwyswyd yn

Llythyr Rheoli Archwilio Cymru, eu hadolygu yng nghyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar 27 Gorffennaf 2020. Rhoddwyd barn ddiamod ar Gyfrifon 2019-20.

3.8 Cyhoeddodd Archwilio Cymru eu Hadroddiad Archwilio Cyfrifon Atodol ym mis Awst 2020, ac fe'i hystyriwyd yng nghyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar 25 Tachwedd 2020. Gwnaeth yr adroddiad 4 argymhelliad archwilio.

3.10 Cyflwynodd Swyddfa Archwilio Cymru eu Cynllun Archwilio 2021 ar gyfer archwilio datganiadau ariannol 2020-21 CFfDLC i gyfarfod y Pwyllgor ar 24 Chwefror 2021. Eglurodd y ddogfen hon gyfrifoldebau perthynol CFfDLC ac Archwilio Cymru.

Effeithiolrwydd ac Effaith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg

3.11 Cwblhaodd Aelodau'r Pwyllgor holiadur 2020-21 ym mis Rhagfyr 2020 ac fe'u dychwelwyd i Ysgrifenyddiaeth CFfDLC i ddadansoddi'r ymatebion. Dangosodd yr ymatebion fod cydymffurfiaeth ag arfer da wedi'i dangos ym mhob maes.

3.12 Yn ystod 2020-21, dangoswyd effaith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar CFfDLC gan y camau gweithredu a'r cynigion ar gyfer newid canlynol a fabwysiadwyd gan CFfDLC:

- awgrymodd newidiadau i Gofrestrau Risg CFfDLC ac ychwanegiadau atynt drwy gydol y flwyddyn;
- cynigiodd benodi aelod o CFfDLC yn Hyrwyddwr TGCh;
- cynigiodd bod Cymwysterau Cymru yn cynnal ymarfer archwilio manwl o Ddiogelwch TGCh;
- cynigiodd hyfforddiant diogelwch TGCh i holl aelodau CFfDLC, a gwblhawyd ym mis Tachwedd 2020 gan fwyafrif yr aelodau, gan gynnwys aelod annibynnol y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Yr eithriad oedd Cadeirydd CFfDLC, nad oedd yn gallu mynychu'r hyfforddiant, a bydd yn ymrwymo i'w gwblhau cyn gynted â phosibl;
- cynigiodd newidiadau i'r Cynllun Parhad Busnes i gynnwys unrhyw gamau gweithredu a gymerwyd mewn perthynas â gweithdrefnau llywodraethu ac adolygu wrth ymateb i gyfyngiadau'r pandemig COVID 19;
- ychwanegodd eitem sefydlog arall at agenda'r Pwyllgor i adrodd ar geisiadau Rhyddid Gwybodaeth a dderbyniwyd;
- cynigiodd fod CFfDLC yn cynnal arolwg lles staff COVID19;
- gofynnodd am ddiwygio Adroddiad Archwiliad Cyfrifon Archwilio Cymru i adlewyrchu swm net yn hytrach na chyfanswm ar gyfer addasiad a wnaed i'r ffigur costau staff;
- cynigiodd newid i'r cynllun archwilio mewnol i gynnal yr archwiliad o'r ymateb i'r pandemig yn hwyrach yn y flwyddyn fel y gellid cael darlun mwy cyflawn o gamau lliniaru'r Comisiwn;
- ymgynghorodd â chyrff archwilio allanol nad yw bwrdd CFfDLC yn cysylltu â nhw wrth gynnal busnes arferol, a chael eu barn;

- cafodd sicrwydd ynglŷn â phrosesau a threfniadau rheoli ar gyfer ymdrin â thwyll, a rhoddodd ddealltwriaeth i'r archwilwyr allanol o hyn ar ran CFfDLC; ac
- adolygodd ddrafft cyntaf Datganiad Llywodraethu CFfDLC a chynigiodd ddiwygiadau er mwyn ei symud tuag at arfer gorau.

3.13 Yn ogystal, cafodd CFfDLC sicrwydd trwy dderbyn adroddiadau yn manylu ar ganlyniadau cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, ynghyd â chopïau o gofnodion y cyfarfodydd.

4 Cydweithredu rhwng yr Archwilwyr Mewnol a'r Archwilwyr Allanol

4.1 Roedd y Pwyllgor yn fodlon bod yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yn cyfathrebu ac yn gweithio gyda'i gilydd er mwyn osgoi dyblygu gwaith a sicrhau bod cwmpas yr archwiliad yn effeithlon ac effeithiol. Cadarnhawyd hyn trwy arsylwi a gwerthuso drwy gydol y flwyddyn ac yn y cyfarfod cyfrinachol rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr Mewnol a gynhaliwyd ar 24 Chwefror 2021.

5 Llywodraethu Corfforaethol

5.1 Yn ystod 2020-21, mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wedi parhau i gynnal safonau uchel o Lywodraethu Corfforaethol a rheolaethau mewnol. Yn ystod 2020-21, roedd y Pwyllgor wedi:

- wedi adolygu a diweddaru ei Gylch Gwaith;
- wedi adolygu a diweddaru ei Gynllun Gwaith Blynyddol;
- wedi parhau â'i arfer o ofyn i'w Aelodau gwblhau holiadur hunanasesu blynyddol;
- wedi parhau â'r arfer o gynnal cyfarfod cyfrinachol blynyddol rhwng yr Aelodau a'r Archwilwyr;
- wedi cadarnhau effeithiolrwydd Archwilio Mewnol yn ystod y flwyddyn trwy gynnal yr ymarfer asesu archwilio mewnol blynyddol;
- wedi parhau i dderbyn adroddiadau Diogelwch TGCh gan gymorth technegol CFfDLC (Cymwysterau Cymru) mewn perthynas â'i system TGCh newydd;
- wedi derbyn adroddiadau cynnydd ar weithredu'r argymhellion archwilio ym mhob cyfarfod;
- wedi derbyn adroddiad ar ymateb parhad busnes CFfDLC i'r pandemig COVID19;
- wedi derbyn adroddiad ar restr CFfDLC o golledion ar gyfer 2019-20;
- wedi derbyn adroddiad ar ymarfer dilysu asedau sefydlog CFfDLC ar gyfer 2020-21;
- wedi cadarnhau bod CFfDLC wedi cynnal systemau boddhaol ar gyfer monitro'r gyllideb, adolygu rheoli risg, chwythu'r chwiban a thwyll, diogelwch data TG a rhoddion a lletygarwch;
- yn fodlon y gallai Swyddog Cyfrifyddu CFfDLC fod yn rhesymol sicr bod trefniadau rheoli, risg a llywodraethu CFfDLC yn 2020-21 yn rhoi sail gadarn a rhesymol iddi gwblhau'r Datganiad Llywodraethu.

6 Rheoli Risg

6.1 Mae ymagwedd CFfDLC at reoli risg wedi dangos ei fod yn ddull effeithiol o amlygu a lliniaru risgiau ac mae'r gweithdrefnau a fabwysiadwyd wedi cael eu canmol gan archwilwyr CFfDLC. Adolygwyd y Gofrestr Risg ym mhob un o gyfarfodydd y Pwyllgor yn ystod 2020-21. Mae'r Pwyllgor yn parhau i fod yn fodlon bod y gofrestr yn ddogfen fyw a'i bod yn adlewyrchu'r risgiau sy'n wynebu CFfDLC yn gywir wrth iddynt ddod i'r amlwg a'u heffaith debygol. Mae'r gofrestr risg hefyd yn nodi'r camau rheoli a gymerwyd i liniaru a dileu'r risgiau.

6.2 Yn ystod 2020-21, y prif risgiau a amlygwyd ac a reolwyd gan CFfDLC oedd:

Risg a Amlygwyd	Camau Gweithredu Lliniarol
Effaith cyfyngiadau a mesurau cadw pellter cymdeithasol y Llywodraeth yn ystod pandemig y coronafeirws.	Cynllun Parhad Busnes. System TG wedi'i seilio ar y cwmwl yn caniatáu gweithio o gartref. Defnyddir Skype ar gyfer cyfarfodydd y Comisiwn, cyfarfodydd cyswllt â'r is-adran noddi, cyfarfodydd rheoli a chyfarfodydd staff ad hoc. Cysylltu â Llywodraeth Cymru. Cysylltu â chyflenwyr/ contractwyr allweddol. Bancio ar-lein yn caniatáu ar gyfer talu mwyafrif y cyflenwyr, os nad pob un. Gohirio terfynau amser ar gyfer ymgynghoriadau arolwg i roi mwy o amser i brif awdurdodau o ganlyniad i'r pandemig. Trefniadau ar waith i dalu cyflogau staff os nad oes mynediad at beiriant ffacs i anfon gwybodaeth am dâl i'r banc. Cynnal arolwg lles staff COVID19. Archwiliad mewnol o'r ymateb i'r pandemig wedi'i gynnal ym mis Ionawr 2021.
Mae CFfDLC yn methu â chynnal enw da, perthynas waith a chyfathrebu â phrif gynghorau a rhanddeiliaid allweddol.	Cyfarfodydd rhwng CFfDLC a rhanddeiliaid allweddol. Cyfarfodydd misol rhwng y Cadeirydd a Llywodraeth Cymru. Cyfarfodydd â phrif gynghorau i drafod arolygon cyn ac yn ystod yr arolwg. Ymgynghori â rhanddeiliaid ynglŷn ag unrhyw bolisïau newydd neu newidiadau mawr i bolisïau. Holiadur ôl-arolwg yn rhoi cyfle gwell i randdeiliaid fynegi eu barn ynglŷn â ph'un a yw CFfDLC wedi cyflawni ei swyddogaethau'n briodol ac yn deg. Gohirio terfynau amser ar gyfer ymgynghoriadau arolwg i roi amser i brif awdurdodau o ganlyniad i'r pandemig. Ymdrin â chwynion gan brif awdurdodau'n effeithlon yn unol â'r polisi cwynion a'u datrys. Cysylltu â Llywodraeth Cymru a'r cynghorydd cyfreithiol ynglŷn ag arolwg Caerdydd.
Nid yw CFfDLC yn gallu cwblhau arolygon etholiadol erbyn 2021 mewn pryd ar gyfer etholiadau 2022.	Cytuno ar amserlen arolygu gyda Llywodraeth Cymru. Cytuno ar ofynion y gyllideb arolygu gyda Llywodraeth Cymru. Cytuno ar Bolisi ac Arferion gyda Llywodraeth Cymru. Cytuno ar y Polisi ar Faint Cynghorau gyda Llywodraeth Cymru. Adolygu strwythur staff CFfDLC gan gynnwys gofyniad newydd ar gyfer staff ar secondiad. Cytuno ar ddyrannu Comisiynwyr Arweiniol ar gyfer pob arolwg. Cysylltu â phrif gynghorau ynglŷn ag unrhyw arolygon cymunedol a allai effeithio ar yr amserlen arolygu.

	Cynnal a monitro cofrestrau risg ar gyfer arolygon unigol. Cyfarfod ag Ysgrifennydd Cabinet Llywodraeth Cymru. Cyfarfodydd â rhanddeiliaid allweddol. Defnyddio ymagwedd tîm at barhau ag arolygon os yw'r amserlen yn dynn. Ceisio cyngor cyfreithiol cyn dechrau arolwg Sir Fynwy. Gohirio terfynau amser ar gyfer ymgynghoriadau arolwg i roi mwy o amser i brif awdurdodau o ganlyniad i'r pandemig. Cysylltu â Llywodraeth Cymru ynglŷn ag arolwg Caerdydd. Cael cyngor cyfreithiol parhaus ynglŷn ag arolwg Caerdydd.

6.3 Lliniarwyd y risg mewn perthynas ag effaith cyfyngiadau'r llywodraeth yn ymwneud â'r pandemig COVID19 trwy weithredu'r Cynllun Parhad Busnes. Roedd hyn yn rhoi diweddariadau rheolaidd i'r Comisiwn o'r sefyllfa mewn cyfarfodydd, system TG wedi'i seilio ar y cwmwl a oedd yn caniatáu i staff weithio o gartref a chynnal cyfarfodydd y Comisiwn a chyfarfodydd rheoli o bell, cysylltu â Llywodraeth Cymru a chyflenwyr/ contractwyr allweddol, gohirio terfynau amser ar gyfer ymgynghoriadau arolygon i roi mwy o amser i brif awdurdodau o ganlyniad i'r pandemig, cynnal arolwg lles staff ac archwiliad mewnol o'r ymateb i'r pandemig.

6.4 Lliniarwyd risg methu â chynnal enw da a pherthynas waith a chyfathrebu â phrif gynghorau ac uwch randdeiliaid trwy gyfarfodydd misol rhwng y Cadeirydd a Llywodraeth Cymru, cyfarfodydd cyswllt bob tri mis rhwng yr Ysgrifenyddiaeth a Llywodraeth Cymru, cyfarfodydd â phrif gynghorau i drafod arolygon cyn ac yn ystod yr arolwg, ymgynghori â rhanddeiliaid ynglŷn ag unrhyw bolisïau newydd neu newidiadau mawr i bolisïau, holiaduron ôl-arolwg a roddodd gyfle gwell i randdeiliaid fynegi eu barn ynglŷn â ph'un a oedd y Comisiwn wedi cyflawni ei swyddogaethau'n briodol ac yn deg, a gohirio terfynau amser ar gyfer ymgynghoriadau arolygon i roi mwy o amser i brif awdurdodau o ganlyniad i'r pandemig.

6.6 Mae'r risg na fydd CFfDLC yn gallu cwblhau arolygon etholiadol erbyn 2021 mewn pryd ar gyfer etholiadau 2022 yn cael ei lliniaru trwy gysylltu'n agos â swyddogion Llywodraeth Cymru i rannu proffiliau cyllideb amcangyfrifedig ynghyd â pholisi ac arferion cytunedig, llunio a chytuno ar amserlen ar gyfer y gwaith arolygu, cysylltu â rhanddeiliaid allweddol, cynnal cofrestrau risg unigol ar gyfer yr arolwg o bob awdurdod, sicrhau bod yr aelodau staff angenrheidiol ar gael ac wedi'u hyfforddi'n ddigonol i gynnal y gwaith arolygu, a chael cyngor cyfreithiol ynglŷn ag arolygon etholiadol Sir Fynwy a Chaerdydd.

Ystyried y Ffynonellau Sicrwydd

6.7 Mae CFfDLC yn cael sicrwydd o amryw ffynonellau, fel adroddiadau cyfarfodydd ac ati. Rhoddir manylion y meysydd sicrwydd allweddol a'u ffynonellau yn Atodiad 2.

7 Cyllideb 2020-21 a Datganiadau Ariannol 2019-20

7.1 Adolygodd y Pwyllgor broses monitro cyllideb CFfDLC ar gyfer cyllideb 2020-21 ym mhob cyfarfod yn ystod y flwyddyn, ac roedd o'r farn ei bod yn briodol ac yn gadarn. Adolygodd y Pwyllgor y datganiadau ariannol drafft ar gyfer 2019-20 ym mis Mehefin 2020 cyn i'r archwiliad gael ei gynnal. Ystyriodd adroddiad yr Archwilydd ac unrhyw faterion a oedd yn weddill. Yna, cymerwyd camau i sicrhau bod y materion a oedd yn weddill yn derbyn sylw gan CFfDLC fel y gellid rhoi barn ddiamod ar 31 Gorffennaf 2020.

8 Casgliad

8.1 Ar sail y dystiolaeth a oedd ar gael, mae'r Pwyllgor wedi gweithredu i safon uchel yn ystod y flwyddyn ac wedi cael effaith gadarnhaol ar CFfDLC, gan wella arfer da. Mae'r Pwyllgor wedi cael sicrwydd priodol, dibynadwy a chynhwysfawr ar amgylchedd rheoli mewnol CFfDLC, ei adroddiadau ariannol a'i allu i reoli risgiau. Yn ystod y flwyddyn, cafodd CFfDLC sicrwydd archwilio Rhesymol a Sylweddol gan ei archwilwyr mewnol yn deillio o'r gwaith archwilio mewnol a wnaed. Er bod y Pwyllgor o'r farn bod hyn yn sgôr sicrwydd Rhesymol at ei gilydd, mae'n nodi ei bod yn symud tuag at sgôr sicrwydd Sylweddol. Mae'r Pwyllgor yn fodlon y gall Swyddog Cyfrifyddu CFfDLC fod yn rhesymol sicr bod trefniadau rheoli, risg a llywodraethu CFfDLC yn 2020-21 wedi darparu sail gadarn a rhesymol iddi gwblhau'r Datganiad Llywodraethu.

9 Cydnabyddiaethau

9.1 Rwyf yn ddiolchgar i David Powell, Theo Joloza a Julie James fel aelodau ac aelod annibynnol o'r Pwyllgor, yn ôl eu trefn, am eu gwaith, eu cyfraniad, eu cymorth a'u cefnogaeth. Mae gwaith rheolwyr CFfDLC, gyda chymorth aelodau staff eraill, wedi bod yn ganolog i'n gwaith, a gwerthfawrogir eu cyfraniadau. Rwyf hefyd yn ddiolchgar i Mark Jones, Julie Rees a Kathryn Watts o Archwilio Cymru a Helen Cargill a Steen Gourlay o TIAA Ltd. Mae eu cymorth a'u cyngor wedi bod yn ddefnyddiol ac yn adeiladol iawn yn ystod y flwyddyn.

Ceri Stradling
Cadeirydd Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg CFfDLC
Ebrill 2021

Atodiad 1

COMISIWN FFINIAU A DEMOCRATIAETH LEOL CYMRU

PWYLLGOR ARCHWILIO A SICRHAU RISG

CYLCH GWAITH

1. Cyflwyniad

1.1 Mae Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (y Comisiwn) wedi sefydlu'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg i'w gynorthwyo â'i gyfrifoldebau yn ymwneud â materion risg, priodoldeb ariannol, rheolaeth fewnol a llywodraethu a sicrwydd cysylltiedig. Y Prif Weithredwr, fel y Swyddog Cyfrifyddu, sy'n gyfrifol o dan delerau Dogfen Fframwaith y Comisiwn a'r Llythyr Cylch Gwaith blynyddol, a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, am ddarparu rheolaethau mewnol digonol, a bydd yn ystyried cyngor y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, fel y bo'n briodol.

1.2 Mae'r Comisiwn hefyd yn darparu ysgrifenyddiaeth i'r Comisiwn Ffiniau Seneddol i Gymru o dan Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng y Comisiwn, Llywodraeth Cymru, Swyddfa'r Cabinet a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru. O dan delerau'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth, bydd y Comisiwn yn darparu un sicrwydd archwilio ar gyfer y ddau gorff.

1.3 Penodwyd Prif Weithredwr y Comisiwn yn Swyddog Cyfrifyddu gan Gyfarwyddwr Cyffredinol Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus Llywodraeth Cymru, yn effeithiol o 7 Ionawr 2019.

2. Aelodaeth

2.1 Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ei gadeirio fel arfer gan Aelod o'r Comisiwn (cyn belled ag y bo profiad perthnasol ganddo/ganddi), ond bydd yr arfer hwn yn agored i'w adolygu. Ni ddylai Cadeirydd y Comisiwn fod yn Gadeirydd nac yn Aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

2.2 Aelodau eraill y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yw:

- Aelod Allanol Annibynnol penodedig; a
- 2 Aelod o'r Comisiwn (ac eithrio'r Cadeirydd).

2.3 Ni ddylai Ysgrifennydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg fod yn Ysgrifennydd cyfarfodydd y Comisiwn.

2.4 Bydd aelodaeth y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael ei hadolygu o dro i dro.

3. Adrodd

3.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adrodd yn ffurfiol i'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu ar ôl pob cyfarfod.

3.2 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn darparu Adroddiad Blynyddol i'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu, wedi ei amseru i gefnogi cwblhau'r cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu, gan grynhoi ei gasgliadau o'r gwaith y mae wedi ei wneud yn ystod y flwyddyn.

3.3 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn darparu Adroddiad Blynyddol Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg i Swyddfa'r Cabinet a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru.

4. Cyfarfodydd

4.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cyfarfod o leiaf deirgwaith y flwyddyn. Gall Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg alw cyfarfodydd ychwanegol fel y gwêl yn angenrheidiol.

4.2 Amlinellir amseriad y cyfarfodydd a'r meysydd gwaith yr eir i'r afael â nhw yng Nghynllun Gwaith Blynyddol y Pwyllgor. Dylai'r Cynllun Gwaith Blynyddol gael ei lunio erbyn 1 Ebrill a'i adolygu gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg cyn cael ei ddosbarthu i Aelodau'r Pwyllgor ar gyfer sylwadau.

4.3 Bydd lleiafswm o 3 aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, y mae'n rhaid i un ohonynt fod yn Gadeirydd neu'n gweithredu fel Dirprwy Gadeirydd, yn bresennol ar gyfer y cyfarfod i ystyried bod ganddo gworwm.

4.4 Bydd cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael eu mynychu fel arfer gan y Swyddog Cyfrifyddu, y Dirprwy Brif Weithredwr, y Rheolwr Cyllid, y Pennaeth Busnes a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol, ac Is-adran Noddi Llywodraeth Cymru y Comisiwn.

4.5 Gall y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw swyddogion eraill neu Aelodau o'r Comisiwn fod yn bresennol i'w gynorthwyo â'i drafodaethau ar unrhyw fater penodol.

4.6 Gall y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw rai neu bob un o'r rhai sy'n mynychu fel arfer, ond nad ydynt yn aelodau, dynnu'n ôl er mwyn hwyluso trafodaeth agored a didwyll am faterion penodol.

4.7 Gall y Swyddog Cyfrifyddu ofyn i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg alw cyfarfodydd pellach i drafod materion penodol y mae eisiau cyngor y Pwyllgor arnynt.

4.8 Bydd y Cadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor yn cynnal cyfarfod cyfrinachol â chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol bob blwyddyn i gael eu hadborth ar effeithiolrwydd y Pwyllgor, ac unrhyw faterion eraill mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r Comisiwn. Ni fydd y trefniant hwn yn atal unrhyw gyfarfodydd ychwanegol rhwng Aelodau'r Pwyllgor a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yr ystyrir eu bod yn angenrheidiol.

5. Awdurdod a Hawliau

5.1 Awdurdodir y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg gan y Comisiwn i ymchwilio i unrhyw weithgarwch oddi mewn i'w gylch gwaith. Fe'i hawdurdodir i ofyn am unrhyw wybodaeth y mae ei hangen arno gan unrhyw weithiwr neu Aelod o'r Comisiwn, a chyfarwyddir pob gweithiwr ac Aelod i gydweithredu ag unrhyw gais gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn sicrhau bod gan y Comisiwn bolisïau llywodraethu corfforaethol digonol ar waith trwy adolygu Llywodraethu Corfforaethol ym mhob cyfarfod.

5.2 Gall y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg gyfethol aelodau ychwanegol am gyfnod nad yw'n hwy na blwyddyn, i ddarparu sgiliau, gwybodaeth a phrofiad arbenigol.

5.3 Gall y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg gaffael cyngor ad-hoc arbenigol ar draul y Comisiwn, yn amodol ar gyllidebau a gytunwyd gan y Comisiwn.

6. Mynediad

6.1 Bydd mynediad rhydd a chyfrinachol rhwng Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol.

6.2 Bydd mynediad rhydd a chyfrinachol rhwng Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ac Aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

7. Cyfrifoldebau

7.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cynghori'r Swyddog Cyfrifyddu a'r Comisiwn ar:

- y prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu a'r Datganiad Llywodraethu;
- polisïau cyfrifyddu, cyfrifon ac adroddiad blynyddol y Comisiwn, gan gynnwys y broses ar gyfer adolygu'r cyfrifon cyn eu cyflwyno i'w harchwilio, lefelau gwallau a nodwyd, a llythyr cynrychiolaeth y rheolwyr i'r archwilwyr allanol;
- y gweithgarwch sydd wedi ei gynllunio a chanlyniadau'r archwiliad mewnol a'r archwiliad allanol;
- digonolrwydd ymateb y rheolwyr i faterion a amlygwyd gan weithgarwch archwilio, gan gynnwys adroddiad ISA 260 a llythyr rheoli'r archwilwyr allanol;
- sicrwydd yn ymwneud â'r gofynion llywodraethu corfforaethol ar gyfer y sefydliad;
- cadernid trefniadau monitro'r gyllideb;
- cynigion ar gyfer tendro naill ai am wasanaethau Archwilio Mewnol neu Allanol, neu am brynu gwasanaethau heb fod yn ymwneud ag archwilio gan gontractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
- polisïau gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig;
- cynigion ar gyfer materion cyfrifyddu dadleuol, fel eithriadau ac esemptiadau cydymffurfio.

8. Gofynion gwybodaeth

8.1 Er mwyn cyflawni ei gyfrifoldebau a amlinellir ym mharagraff 7 uchod, mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn derbyn y wybodaeth ganlynol, fel y bo'n briodol:

- Adroddiad ar unrhyw adolygiadau o Gofrestr Risg a Pholisi Rheoli Risg y Comisiwn;
- Y Cynllun Archwilio Mewnol;
- Cynllun Archwilio Blynyddol yr Archwilwyr Allanol;
- Adroddiadau cynnydd gan gynrychiolydd yr Archwilwyr Mewnol yn crynhoi gwaith a gyflawnwyd, materion allweddol sy'n dod i'r amlwg, ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio ac unrhyw faterion yn ymwneud ag adnoddau sy'n effeithio ar gyflawni amcanion archwilio mewnol;
- Barn ac Adroddiad Blynyddol yr Archwilwyr Mewnol;
- Ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio;
- Datganiadau Ariannol a chyfrifon statudol drafft y Comisiwn cyn eu harchwilio gan yr Archwilwyr Allanol;

- Datganiadau Ariannol a chyfrifon statudol drafft y Comisiwn cyn eu llofnodi gan y Swyddog Cyfrifyddu;
- Y Datganiad Llywodraethu drafft;
- Adroddiad yr Archwilwyr Allanol ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol ac unrhyw allbynnau archwilio allanol eraill;
- Newidiadau i bolisïau cyfrifyddu;
- Newidiadau i'r Cynllun Gweithredol;
- Adroddiad ar ystyriaethau cyllideb;
- Adroddiad ar unrhyw gynigion i dendro am swyddogaethau archwilio.

9. Cofnodion

9.1 Caiff Cofnodion ei gyfarfodydd eu cylchredeg i holl Aelodau'r Comisiwn a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol.

10. Adolygu'r Cylch Gwaith

10.1 Caiff Cylch Gwaith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ei adolygu'n flynyddol er mwyn sicrhau ei fod yn berthnasol o hyd ac i adlewyrchu unrhyw newidiadau i statws y Comisiwn.

11. Dyddiad y Ddogfen: Gorffennaf 2020

Atodiad 2

Meysydd Allweddol y mae arnynt angen Sicrwydd	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Ffynonellau Sicrwydd		
		Lefel 1af	2il Lefel	3ydd Lefel
Llywodraethu, Gwneud Penderfyniadau ac Atebolrwydd	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gofynion Swyddog Cyfrifyddu. Strwythur sefydliadol. Cynllun dirprwyo. Polisïau a Gweithdrefnau.	Adrodd i gyfarfodydd y Comisiwn ar benderfyniadau a wnaed neu i gael cymeradwyaeth. Amserlen ar gyfer adolygu polisïau gan y Comisiwn. Adolygu strwythurau'n barhaus gan y Prif Swyddog Gweithredol a'r Comisiwn. Datganiad Llywodraethu Blynyddol.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar Lywodraethu Corfforaethol – gwahanu dyletswyddau a chydymffurfiaeth â rheolaethau. Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu polisïau uniondeb o dro i dro. Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ac adolygiad o'r Datganiad Llywodraethu.
Rheoli Risg	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Risg a Threfniadau Rheoli.	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd ar waith ac yn cael ei adolygu gan y Comisiwn yn rhan o'r Gofrestr Risg. Y Comisiwn yn adolygu'r Gofrestr Risg Gorfforaethol bob mis. Y Gofrestr Risg Weithredol yn cael ei hadolygu gan y Tîm Rheoli a phwyntiau sbardun yn cael eu gosod ar gyfer codi risgiau i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol. Y Gofrestr Risg Bensiynau yn cael ei hadolygu gan y Tîm Rheoli.	Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu'r Cofrestrau Gweithredol a Chorfforaethol ym mhob cyfarfod. Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol ar Reoli Risg. Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu'r Cofrestrau Risg Pensiynau a TGCh yn flynyddol.
Cynllunio Strategol	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Adroddiadau ar Lythyr Cylch Gwaith Llywodraeth Cymru a'r Cynllun Gweithredol i gyfarfodydd y Comisiwn.	Adroddiad ar y Cynllun Strategol i gyfarfodydd y Comisiwn. Y Comisiwn yn cytuno ar weledigaeth ac amcanion lefel uchel ar gyfer y sefydliad.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar Gynllunio Strategol.
Bod yn Agored ac yn Dryloyw	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gwefan gynhwysfawr sy'n bodloni disgwyliadau o ran bod yn agored ac yn dryloyw.	Datganiad Polisi Tâl	Datganiad Llywodraethu
Gwerthoedd a Diwylliant	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Y Tîm Rheoli yn gosod gwerthoedd a diwylliant ar	Ymagwedd y Comisiwn at fod yn agored,	Adroddiadau i'r Comisiwn ar

		gyfer staff a ategir gan hyfforddiant a phroses Adolygu Perfformiad a Datblygu (PDR).	gonestrwydd ac atebolrwydd yn cyd-fynd ag ymagwedd y Tîm Rheoli. Datganiad Llywodraethu.	ganlyniadau Arolygon Staff. Adroddiadau Buddsoddwyr mewn Pobl. Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.
Arweinyddiaeth	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gofynion y Swyddog Cyfrifyddu.	Mae'r Comisiwn yn gosod disgwyliadau penodol ar gyfer y sefydliad mewn Strategaethau a Chynlluniau.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar Lywodraethu Corfforaethol.
Diogelwch Gwybodaeth a Data	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gweithdrefnau Diogelwch Gwybodaeth a Data ar waith.	Adolygu cydymffurfiaeth gan y Comisiwn. Cofrestr Hyfforddiant Staff sy'n cofnodi cwblhau hyfforddiant staff gorfodol. Enwebu Aelod o'r Comisiwn yn Hyrwyddwr TGCh.	Adolygiadau Archwilio Mewnol o dro i dro. Adroddiadau ar Ddiogelwch TGCh gan Gymwysterau Cymru i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg
Rhyddid Gwybodaeth	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gofynion y Swyddog Cyfrifyddu	Adroddiadau i'r Comisiwn	Adroddiadau Rhyddid Gwybodaeth i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg
Cynllunio'r Gweithlu	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Adroddiadau a luniwyd gan y Prif Weithredwr/ Dirprwy Brif Weithredwr yn amlygu anghenion staffio. Polisi Tâl.	Adroddiadau i Is-bwyllgor y Gweithlu i'w cymeradwyo.	Cymeradwyaeth y Comisiwn ar gyfer newidiadau i'r strwythur staffio
Datblygu ein staff a'n haelodau	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cyfnod Sefydlu a Hyfforddiant Cynhwysfawr. Adolygiadau Perfformiad a Datblygu rheolaidd.	Adroddiad i gyfarfod y Comisiwn ar ganlyniad adolygiadau Buddsoddwyr mewn Pobl.	Adroddiadau adolygu Buddsoddwyr mewn Pobl.
Iechyd, Diogelwch a Lles Staff	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Absenoldeb oherwydd Salwch. Polisi Iechyd a Diogelwch. Polisi Urddas yn y Gwaith. Polisi Chwythu'r Chwiban	Adroddiadau i Is-bwyllgor y Gweithlu.	Adolygu cydymffurfiaeth gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg os oes angen Gwobr Iechyd y Gweithle Bach.
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Cyfle Cyfartal.	Adolygu cydymffurfiaeth gan y Comisiwn	Adolygu cydymffurfiaeth gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg os oes angen.
Cydymffurfio â'r Gymraeg	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cynllun yr Iaith Gymraeg. Safonau'r Gymraeg. Ceisio sgiliau ac adnoddau Cymraeg yn weithredol	Adolygu a monitro Safonau'r Gymraeg gan y Comisiwn.	Archwiliadau cydymffurfio gan Gomisiynydd y Gymraeg.
Darparu Gwasanaeth – Adolygiadau Gwasanaeth gwerth am arian	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Egluro rolau ar gyfer adolygiadau gwasanaeth. Amserlenni ar gyfer cynnal	Comisiynwyr Arweiniol yn cefnogi'r tîm adolygu ac yn ychwanegu haen arall o reoli ansawdd.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar gydymffurfio â threfniadau rheoli ansawdd.

		adolygiadau. Trefniadau rheoli ansawdd ar waith. Cyfarwyddiadau Desg. Polisi ac Arferion.	Llywodraeth Cymru yn cymeradwyo cyllidebau	Ymgynghoriad Statudol.
Darparu Gwasanaeth – ansawdd archwilio	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Y broses dendro a gwerthuso cynigwyr yn erbyn meini prawf penodedig.	Asesiad parhaus o'r rhaglen waith ac allbynnau gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.	Asesiad archwilio mewnol blynyddol gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.
Systemau cyllidebol a gymeradwywyd yn ffurfiol	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cyllid y Llythyr Cylch Gwaith yn ogystal â Chyllid Swyddfa'r Cabinet ar gyfer y flwyddyn. Adroddiad ar osod y gyllideb i gyfarfod y Comisiwn	Adrodd i'r Comisiwn ar amcangyfrifon a phroffiliau'r gyllideb ar gyfer y dyfodol.	Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu digonolrwydd y System Gyllidebol. Adolygiad Archwilio Mewnol blynyddol o Reolaeth Gyllidebol.
Atebolrwydd/ dirprwyo cyllidebol	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cynllun Dirprwyo / awdurdodi.	Adolygiad o'r gyllideb gan y Comisiwn.	Adroddiadau Archwilio Mewnol.
Risgiau cyllidebol	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Y Tîm Rheoli yn adolygu risgiau cyllidebol yn barhaus.	Cofnodi risgiau ariannol ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol at sylw'r Comisiwn.	Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn goruchwylio adolygiadau'r Comisiwn o risgiau ariannol.
Rheolaethau systemau a gwybodaeth ariannol	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cynlluniau dirprwyo rheolaethau ariannol mewnol a gwahanu dyletswyddau.	Adroddiadau monitro cyllidebol misol i'r Comisiwn.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar lywodraethu a rheolaeth fewnol.
Monitro ac adrodd ar y gyllideb	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Adroddiadau ar y gyllideb i'r Tîm Rheoli.	Adroddiadau monitro cyllidebol misol i'r Comisiwn.	Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu adroddiadau cyllidebol. Adroddiadau Archwilio Mewnol.
Ymchwilio i amrywiannau/ camau gweithredu	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Esboniadau am amrywiant wedi'u cynnwys mewn adroddiadau cyllidebol i gyfarfodydd y Comisiwn.	Cymeradwyo'r gyllideb cyn ac ar ôl newidiadau.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar adolygiadau'r Comisiwn o adroddiadau cyllidebol.
Rheoli diwygiadau i'r gyllideb	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Y tîm rheoli'n cytuno ar ddiwygiadau i'r gyllideb.	Adroddiadau cyllidebol i gyfarfodydd y Comisiwn i gymeradwyo trosglwyddiadau ac ad-daliadau i Adrannau.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar adolygiadau'r Comisiwn o adroddiadau cyllidebol.
Cyfrifon Ariannol	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Manyleb cyswllt ac amserlen ar gyfer paratoi'r Cyfrifon Blynyddol. Y Rheolwr Cyllid yn monitro prydlondeb ac ansawdd.	Anfon y cyfrifon drafft at y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg i'w hadolygu cyn eu harchwilio.	Adroddiad a Llythyr Rheolwyr ISA 260 yr Archwilwyr Allanol. Barn a Thystysgrif Archwilio Blynyddol.
Adnabod twyll a risgiau	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Adolygiadau rheolwyr o'r Gofrestr Risg Weithredol. Polisi chwythu'r chwiban ar waith	Adolygiadau'r Comisiwn o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol.	Adroddiadau Archwilio Mewnol a chamau gweithredu cytunedig.
Strategaeth wrth-dwyll	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisïau gwrth-dwyll penodol a mabwysiadu gweithdrefnau newydd e.e.	Adolygiadau'r Comisiwn o'r Polisi Twyll.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau

		gwirio newidiadau i fanylion cyswllt / banc cyflenwyr.		Risg ar unrhyw achosion o dwyll. Archwiliad Mewnol yn cynyddu ymwybyddiaeth o feysydd risg newydd.
Chwythu'r chwiban	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Chwythu'r Chwiban ac ymwybyddiaeth staff.	Adolygiadau'r Comisiwn o'r Polisi Chwythu'r Chwiban	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar achosion o chwythu'r chwiban.
Cwynion	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Cwynion.	Adolygiadau'r Comisiwn o'r Polisi Cwynion.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar gwynion a dderbyniwyd.
Parhad Busnes	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cynlluniau Parhad ar waith a phrofion yn cael eu cynnal o dro i dro. Gweithdrefnau ar waith ar gyfer cadw a dinistrio dogfennau. Arolwg Lles Staff. Trefniadau ymateb i'r pandemig	Adroddiadau diweddaru'n cael eu paratoi ar gyfer y Comisiwn. Adolygu a chymeradwyo gweithdrefnau o dro i dro gan y Comisiwn.	Adroddiadau Blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar y prawf Cynllunio Parhad Busnes.
Rheoli Asedau Sefydlog	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Ymarfer dilysu asedau wedi'i gynnal.	Y Comisiwn yn cael gwybod am ganlyniad adolygiadau.	Adroddiad Blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar yr ymarfer dilysu asedau.
Colledion	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gweithdrefnau amlygu a chofnodi colledion.	Cofrestr Golledion.	Adroddiadau Blynyddol i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar golledion ar gyfer y flwyddyn.
Rhoddion a Lletygarwch	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Rhoddion a Lletygarwch.	Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar Roddion a Lletygarwch.
Caffael	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Trefniadau caffael ar waith, gan gynnwys gweithdrefnau tendro ffurfiol. Diwydrwydd dyladwy wrth ymdrin â chwmnïau nad ydynt yn foesegol o bosibl.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Comisiwn ar ymarferion tendro.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar drefniadau caffael.
Materion Amgylcheddol	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gweithdrefnau cynaliadwyedd wedi'u sefydlu ac ymwybyddiaeth staff.	Y Comisiwn yn ystyried canlyniad Archwiliad y Ddraig Werdd.	Adroddiad Archwiliad y Ddraig Werdd.

Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Sicrhau bod gwaith arolygu'n cael ei gynnal yn effeithiol a bod ardaloedd prif awdurdod yn addas i'r diben.
Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Datblygu effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd y busnes, gan fabwysiadu egwyddorion Llywodraeth Cymru lle y bo'n bosibl a chynnal lefel uchel o Lywodraethu Corfforaethol.